

Tilsynsmal 2025 - animalske biprodukter - tilsyn med egenkontroll, HACCP og sporing

Veiledning

Denne malen skal benyttes til revisjonstilsyn med animaliebiproduktvirksomheter med fokus på egenkontroll, HACCP og sporing i henhold til MOP 2025, i følgende typer virksomheter:

- Bearbeidingsanlegg som ikke hadde tilsyn i 2022 og 2023
- Biogassanlegg
- Komposteringsanlegg

Formålet med tilsynet å sjekke om næringen har forstått og etterlever regelverket.

Regelverk: Forskrift om animalske biprodukter som ikke er beregnet på konsum (animaliebiproduktforskriften).

Kravpunkt	Regelverk	Utdyping KP	Utdyping i mal
Plikt til egenkontroll	1069/2009 Art 28 Egenkontroll	Virksomheten har plikt til å innføre og utøve egenkontroll Egenkontrollen skal inneholde beskrivelse av ansvar og myndighet i virksomheten samt alle skriftlige framgangsmåter som virksomheten følger for å sikre at kravene i regelverket blir fulgt.	I dette tilsynet ser vi nærmere på den delen av egenkontrollen som gjelder handelsdokument og register, og oversikt over leverandører/mottakere og HACCP. Generelt vil vi se på rutiner om bruk av handelsdokument, føring av register og rutiner for hvordan dere sjekker at leverandører/mottakere av de animalske biproduktene er registrerte/godkjente. Det er viktig at rutinene fungerer og vi ser også på og vurderer behov for om rutinene skal være skriftlige. Rutiner ved mottakskontroll: Kontrolleres det om riktig kategori og dyre-/fiskeart er mottatt i forhold til hva dere er godkjent/registrert for og har avtalt med avsender? Kravpunktet ses i sammenheng med de andre kravpunktene om HACCP, handelsdokument, register og leverandører/mottakere.

Innholdet i HACCP	1069/2009 Art 29 Fareanalyse og kritiske kontrollpunkter	Driftsansvarlige for animaliebiproduktforetak som er omfattet av art 29 nr 1 skal innføre gjennomføre og opprettholde en eller flere permanente framgangsmåter som er basert på de 7 HACCP-prinsippene. a) identifisere alle farer som må hindres, fjernes eller reduseres til et akseptabelt nivå, b) identifisere de kritiske kontrollpunktene på det eller de trinn der kontroll er viktig for å hindre eller fjerne en fare eller redusere den til et akseptabelt nivå, c) fastsette kritiske grenser for kritiske kontrollpunkter som skiller det som kan aksepteres, fra det som ikke kan aksepteres, for å hindre, fjerne eller redusere identifiserte farer, d) fastsette og gjennomføre effektive framgangsmåter for overvåking av kritiske kontrollpunkter, e) fastsette korrigerende tiltak når overvåkingen viser at et kritisk kontrollpunkt ikke er under kontroll, f) innføre framgangsmåter for å verifisere at tiltakene som beskrives i bokstav a)–e), er fullstendige og fungerer effektivt. Verifisering skal utføres regelmessig, g) innføre dokumenter og registrering som er tilpasset foretakets art og størrelse, for å vise at tiltakene som beskrives i bokstav a)–f), anvendes effektivt.	Bearbeidingsanlegg har krav til HACCP, og skal derfor ha innført prosedyrer iht HACCP-prinsippene. Flytskjema: - Har dere gjort endringer i produksjonen i det siste, og kommer dette frem av flytskjema? - Når kontrollerte dere sist at flytskjema stemmer med produksjonen? Kritiske kontrollpunkt - Er alle metodekrav dekket av KKP? - Hvordan overvåkes KKP? Vi går gjennom dette for hvert KKP. I flg vedl. IV, kap. II, avsnitt 4 skal kat 3-anlegg ha følgende KKP: - o Partikkelstørrelse - o Temperatur - o Evt. trykk - o Tid ved diskontinuerlig prosess eller bearbeidingshastighet ved kontinuerlig prosess - o Evt. andre parametere f.eks. pH - Har dere fastsatt kritiske grenser for KKP? - Passer fastsatte kritiske grenser med metodekravet? - Det er anbefalt å ha en toleransegrense som er strengere enn kritisk grense. Bruker dere dette? - Har dere alarm? Slår alarmen inn på fornuftig tidspunkt? - Hvilke tiltak har dere dersom avvik på kritisk grense og toleransegrense? - Har dere retursløyfe for ny varmebehandling (kap II, avsn 2 nr 2)? Verifisering: - Hvordan verifiserer dere at bearbeidingen fungerer (kan f.eks. være Salmonella, Enterobacteriaceae.Cl. perfringens, partikkelstr.)? - Hva er frekvens og hvor i prosessen tas verifikasjonsprøver?
--------------------------	---	---	---

			- Er verifiseringen fornuftig? Stemmer den med fareanalysen?
Sporing av animaliebiprodukter ett ledd fram og ett tilbake	1069/2009 Art 22 Sporbarhet	Virksomheter som sender, transporterer eller mottar animaliebiprodukter skal ha innført systemer og framgangsmåter for å identifisere a) virksomheter de har levert animaliebiprodukter til, og b) virksomheter har fått leveringer fra. Disse opplysningene skal stilles til rådighet for vedkommende myndighet på anmodning.	Har dere oversikt over hvem dere får de animalske biproduktene fra og hvem dere leverer de til? Sjekker dere at disse er registrerte/godkjente? Næringsmiddelvirksomheter der biprodukter oppstår har ikke biproduktnummer, men godkjeningsnummer (EFTA- eller fiskebruksnummer), eller de er registrert hos Mattilsynet. De registrerte animalske næringsmiddelvirksomhetene er ikke listeført på næringsmiddellistene. Vi ber f.eks om salgs- og fakturalister og sjekker om alle som dere omsetter til, eller mottar fra, står på kunde- eller leverandørlisten.
Sporing - animaliebiprodukter skal følges av handelsdokument eller, hvis regelverket krever det, hygiesertifikat	1069/2009 Art 21 Innsamling og identifisering med hensyn til kategori og transport	Jf forordn. 142/2011 art 17 og Vedlegg VIII kap III. Det skal utarbeides handelsdokument som skal følge varen, Det er unntak for handelsdokument for: - Innsamling av kjøkken- og matavfall fra private husholdninger, cateringvirksomhet, restauranter og storkjøkken til mellomliggende aktivitet/lager, biogassanlegg eller komposteringsanlegg. - Husdyrgjødsel fra privatpersoner som holder hest som kjæledyr. - Transport av husdyrgjødsel mellom to steder på samme gård eller fra gården til leid areal. - Returmelk. - Organisk gjødsel og jordforbedring fra detaljist til sluttbruker nasjonalt. - Fôrblandinger med animaliebiprodukter som omsettes som fôr.	Mottar virksomheten handelsdokumenter for animaliebiproduktene dere mottar? Bruker dere handelsdokument når dere sender fra dere animalske biprodukter? For innenlands råstoff skal det enten brukes handelsdokument eller elektronisk overføring av opplysninger tilsvarende som i handelsdokument. For råstoff fra andre medlemsstater skal det brukes handelsdokument. Dersom dette gjelder ubearbeidet kat 1/kat 2 og, kjøttbeinmel, fiskeolje/smeltet fett i kat 1/kat 2 eller PAP i kat 3 skal handelsdokumentet være utstedt i TRACES NT (DOCOM). Vi tar stikkprøver på 5-10 handelsdokumenter fra de siste 2 årene, og sjekker både inngående og utgående handelsdokument. Vi sjekker også eksempler på DOCOM

		Handelsdokumentet skal inneholde opplysninger om: - Dato for transport. - Beskrivelse av materiale, herunder kategori (for kat 3 også bokstav i art 10 og fra hvilken dyreart). - Mengde materiale (vekt, volum eller antall kolli). - Navn, adresse og godkjenningssnr til avsendervirksomhet. - Navn, adresse og biprodukt nr. til transportør. - Navn, adresse og godkjenningssnr/biprodukt nr til mottaker. - unikt referansenummer. - signatur til avsender. For transport/handel innenlands kan det brukes norsk handelsdokument (Jf § 22 og vedlegg I). Ved innenlands transport kan informasjonen overføres elektronisk, men må være tilgjengelig for transportøren under transporten Jf. animaliebiproduktforskriften § 22. Ved transport/handel ut av Norge må det internasjonale handelsdokumentet benyttes (Jf. forordn 142/2011 art 17 og Vedlegg VIII Kap III). Det er krav om hygiesertifikat ved import og transitt av animaliebiprodukter Jf. forordn 142/2011 vedlegg XIV Tabell 1 og 2.	dersom dere mottar eller sender via Traces. Vi sjekker og kontrollerer følgende: Inneholder handelsdokumentet riktige opplysninger? • Dato for transport fra avsender • Beskrivelse av materiale, herunder kategori (for kat 3 også bokstav i art 10 + dyreart, og evt. dyrets øremerkenummer) • Mengde materiale (vekt, volum eller kolli) • Avsendervirksomhet (opprinnelsessted som det sendes fra) • Navn og adresse og biproduktnummer til transportør • Navn, adresse og godkjenningssnummer til mottaker • Produsentens/opprinnelsesvirksomhetens godkjenningss-/registreringsnummer • Underskrift av avsender (i annen farge) • Unikt referansenummer Se også info på Mattilsynet.no: Krav til handelsdokument for animaliebiprodukter Bruker virksomheten elektronisk overføring av informasjon i stedet for handelsdokument? I så fall sjekker vi at informasjonen som overføres pr forsendelse er tilstrekkelig (angir tydelig fra hvem og til hvem, når sendt, mengde, tydelig angivelse av type produkt, kategori.) Er overført informasjon tilgjengelig for avsender, mottaker og transportør?
Sporing - Animaliebiproduktvirksomhete	1069/2009 Art 22 Sporbarhet	Driftsansvarlige som sender, transporterer eller mottar animalske biprodukter eller avledede produkter, skal føre register over	Har dere et register over forsendelser som dere har mottatt?

r skal føre register over forsendelser og tilhørende handelsdokumenter		forsendelsene og de tilhørende handelsdokumentene eller hygiesertifikatene. Krav til å føre register og at handelsdokumentet skal være tilgjengelig under transporten er gitt i forordn 142/2011 Art 17 og Vedlegg VIII Kap IV Det er unntak for kravet om å føre register for transport av husdyrgjødsel mellom to steder på samme gård og fra gården til til leid areal.	Har dere et register over forsendelser som dere har sendt fra dere? Inneholder registeret minimumskrav til registrerte opplysninger? Hvis handelsdokument er arkivert sammen med registeret, er det følgende minimumskrav hos mottakeren: -Dato for mottak av forsendelse -Referanse til handelsdokument Avsendere skal som minimum ha register med følgende opplysninger: - Transportørs navn, adresse og registreringsnummer - Mottakers navn, adresse og godkjeningsnummer - Referanse til handelsdokument Se også info på Mattilsynet.no: Minimumskrav til register over forsendelser av animalieprodukter Dersom handelsdokumentet ikke arkiveres sammen med registeret, skal mottakere registrere følgende opplysninger: -En beskrivelse av materiale -Dato for mottak -Materialets opprinnelsessted / Navn og adresse til avsenderen -Transportørens navn og adresse Dersom handelsdokumentet ikke arkiveres sammen med registeret, skal avsendere registrere følgende opplysninger: - Dato for forsendelse - Transportørs navn, adresse og registreringsnummer - Mottakers navn, adresse og godkjeningsnummer
---	--	---	--